

DCAF

a centre for security,
development and
the rule of law

ЦЕНТР РАЗУМКОВА

RAZUMKOV CENTRE

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

МОНІТОРИНГ ВИКЛИКІВ УРЯДУВАННЮ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

MONITORING UKRAINE'S SECURITY GOVERNANCE CHALLENGES

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА ПОЛІТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

за результатами
Четвертої міжнародної конференції
“Урядування у секторі безпеки і
оборони: роль ЗМІ”
5-6 жовтня 2016р., Київ

KEY ISSUES AND POLICY RECOMMENDATIONS

by The Forth
International Conference
“Security Sector Governance:
the Role of the Media”
5-6 October 2016, Kyiv

DCAF
a centre for security,
development and
the rule of law

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

МОНІТОРИНГ ВИКЛИКІВ УРЯДУВАННЮ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА ПОЛІТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

за результатами
Четвертої міжнародної конференції
“Урядування у секторі безпеки і оборони: роль ЗМІ”
5-6 жовтня 2016р., Київ

Редактори: Філіпп Флурі, Олексій Мельник
Літературні редактори:
Алла Чернова, Річард Штайн, Назлі Єлдрім
Коректор: Ганна Пашкова
Дизайн і макет: Тетяна Овсяник, Олександр Шаптала

У цьому виданні опубліковані основні висновки та політичні рекомендації за результатами Четвертої міжнародної конференції “Урядування у секторі безпеки і оборони: роль ЗМІ”.

У країнах усталених демократій вільні та незалежні ЗМІ відіграють важливу роль у системі цивільного демократичного контролю за сектором безпеки, забезпечують канал зв'язку між владою та суспільством, є важливим інструментом для забезпечення й захисту прав і свобод людини, а також сприяють ефективному функціонуванню структур сектору безпеки і оборони.

Ця Конференція була унікальною, порівняно з іншими заходами, оскільки журналістам була відведена роль не репортерів, а головних учасників дискусії. Багатовимірний, багаторівневий діалог торкався національних і міжнародних аспектів безпеки в частині, що стосується інформаційної війни з акцентом на “український” конфлікт.

Увазі читачів пропонуються в узагальненому вигляді ідеї та основні тези дискусій, що можуть бути корисними для розвитку ефективних взаємин між інститутами сектору безпеки та засобами масової інформації в Україні.

Оцінки, висновки і пропозиції, висловлені учасниками конференції, не обов'язково збігаються з офіційними позиціями Женевського центру демократичного контролю над збройними силами (DCAF), Центру Разумкова та Уряду Королівства Нідерландів.

Публікація здійснена в рамках проекту “Моніторинг викликів урядуванню в секторі безпеки України”, що реалізується DCAF спільно з Центром Разумкова та за фінансової підтримки Королівства Нідерландів.

“УРЯДУВАННЯ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: РОЛЬ ЗМІ”

Четверта конференція, 5-6 жовтня 2016р., Київ

Основні висновки та політичні рекомендації¹

I. КОНТЕКСТ

Завдяки співпраці DCAF (Женевський центр демократичного контролю над збройними силами) і Центру Разумкова, за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Нідерландів, у Києві пройшли дводенні продуктивні дискусії у форматі круглих столів і робочих груп. У центрі дебатів були відносини між ЗМІ та сектором безпеки. Увазі читачів пропонуються в узагальненому вигляді ідеї та основні тези дискусій, що можуть бути корисними для розвитку ефективних взаємин між інститутами сектору безпеки та засобами масової інформації в Україні.

Ця Конференція була унікальною, порівняно з іншими заходами, в тому сенсі, що журналістів запросили на неї як головних учасників. Багатовимірний, багаторівневий діалог торкався національних і міжнародних аспектів безпеки в частині, що стосується інформаційної війни з акцентом на “український” конфлікт. На цій зустрічі були розглянуті кілька важливих тем, зокрема, свободи преси та ролі соціальних мереж.

В усталених демократичних країнах вільні та незалежні ЗМІ відіграють важливу роль у нагляді за сектором безпеки та забезпечують канал зв'язку між органами влади та суспільством. Зв'язок між інститутами сектору безпеки та представниками ЗМІ є важливим фундаментом для забезпечення й захисту прав і свобод людини.

¹ Основні висновки та політичні рекомендації підготовлені за результатами виступів і дискусій учасників. Деякі з них є суперечливими не лише стосовно положень офіційних документів, але й між собою. Водночас, автори публікації вважають за необхідне максимально представити їх у цьому виданні з метою об'єктивної ілюстрації характеру дискусій, наявності в експертному дискурсі іноді полярних пропозицій, які можуть не відповідати загальноприйнятним підходам сьогодні, але мають шанси, за певних умов, знайти своє відображення в офіційній політиці в майбутньому.

Важливим кроком у напрямі підвищення прозорості роботи ЗМІ в країні стало прийняття Закону “Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації та реалізації принципів державної політики у сфері телебачення і радіомовлення”, який набув чинності 1 жовтня 2015р.

Зміни зобов'язують мовників і провайдерів розкривати докладну інформацію про їх структуру власності та кінцевих власників. Закон також забороняє компаніям і приватним особам, зареєстрованим в офшорних економічних зонах, створювати й володіти телерадіомовними компаніями та провайдерами програмних послуг.

Оскільки мішенню інформаційної війни є довіра, то тягар відповідальності лягає на комунікаторів, у т.ч. – на професійних журналістів засобів масової інформації та на меседжі, що надходять від тих, хто має захищати національну безпеку. У такій ситуації довіру між ЗМІ, структурами безпеки та громадськістю можна побудувати на основі незалежної та поінформованої репортерської діяльності.

Необхідно розвивати та всіляко плекати довіру між представникам держави та професійними журналістами. Для цього необхідно з'ясувати та зрозуміти їх професійні функції. Репортаж на основі фактів є основним інструментом та обов'язком професійного журналіста.

Журналісти стикаються з численними перешкодами та викликами, інформуючи про сектор безпеки та виконуючи свою наглядову функцію. Органи влади намагаються обмежувати доступ до інформації, а у ЗМІ виникає спокуса сліпо цитувати офіційні урядові заяви про ймовірні загрози та інші питання безпеки без їх критичного аналізу. Брак знань з питань безпеки може зашкодити здатності ЗМІ діяти в якості *watchdog* (“сторожового пса”). Крім того, для виконання дієвої ролі нагляду за сектором безпеки, журналісти повинні дистанціюватися від уряду й бути захищеними від залякувань і погроз².

II. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

На думку учасників, ряд тенденцій загрожує здатності ЗМІ виконувати наглядові функції за сектором безпеки. Серед них:

- обмеження інформації для громадськості, що суттєво впливає на роботу ЗМІ;
- зростання тенденції до “цікавих” новин серйозно обмежує можливість інформування про складні питання, пов'язані з безпекою;
- монополізація володіння ЗМІ підриває незалежну і критичну журналістику.

Тертя у нинішніх відносинах між ЗМІ та органами безпеки в Україні є неминучими через різні інституційні культури та цілі. При цьому, ЗМІ та сектор безпеки взаємозалежні та змушені співпрацювати, щоб інформувати громадськість і впливати на політику безпеки Уряду.

² Caparini M. Media and the security sector: oversight and accountability – Reserch Gate, 2014, www.researchgate.net/publication/265183857_media_and_the_security_sector_oversight_and_accountability.

Військовим потрібні ЗМІ, щоб інформувати громадськість про свою роль і мати суспільну підтримку. Незалежні репортажі необхідні для забезпечення контролю за діяльністю військових, але ЗМІ дуже залежать від військових у плані отримання інформації. Під час збройного конфлікту ЗМІ відіграють визначну роль в інформуванні громадськості про військові дії, але стикаються з обмеженнями з боку Уряду та Збройних Сил. Прикомандирування журналістів до підрозділів могло б покращити співпрацю ЗМІ з військовими, але може завадити об'єктивності.

Брак практичних знань законів і законодавства про ЗМІ теж може негативно впливати на роботу журналістів. Журналісти часто не мають системних знань зі специфічних безпекових питань, про які вони говорять, висвітлюючи ті чи інші події. Крім того, вони часто не усвідомлюють можливого впливу соціальних мереж на сектор безпеки.

Упровадження принципів неупередженості, об'єктивності та професіоналізму само по собі не гарантує доступу громадськості до інформації. Так, структури безпеки часто дуже неохоче діляться інформацією. Журналісти, своєю чергою, не завжди добре усвідомлюють виклики, з якими стикаються сили безпеки. Саме тому, необхідно створювати формальні канали зв'язку між ЗМІ та органами безпеки³.

Для цього потрібні наступні кроки:

- департаменти преси та інформації (прес-служби) повинні стати центрами зв'язку зі ЗМІ в усіх відомствах сектору безпеки;
- прес-секретарями сил безпеки призначати спеціально підготовлених офіцерів;
- регулярне проведення прес-конференцій;
- створення інтерактивних медіа-платформ та веб-сайтів для забезпечення доступу ЗМІ до інформації про безпеку;
- розробка медіа-програм для інформування громадян з питань реформування сектору безпеки, зокрема, про права громадян та заходи для боротьби зі злочинністю;
- проведення регулярних робочих зустрічей представників ЗМІ та силових відомств для налагодження кращого взаєморозуміння.

У якості першочергових потреб учасники конференції визначили: необхідність розробки/удосконалення нормативно-правової бази; затвердження спільних принципів забезпечення свободи ЗМІ; узгодження понятійного апарату та обмежень.

Ефективна стратегічна комунікація з боку сектору безпеки також залежить від (а) визначення її головних цілей; (б) вміння сформулювати дієвий меседж для досягнення поставленої мети і (в) чіткого розуміння, яку інформацію можна і треба надавати ЗМІ чи оприлюднювати.

³ The Palestinian Media and Security Sector Governance. – DCAF, 2009, <http://dcaf.ch/palestinian-3MI-and-security-sector-governance>.

На думку деяких учасників, до 2014р. в державі не було спроможностей для стратегічної комунікації. Як наслідок, за словами одного з учасників, кожне відомство використовує власну професійну мову без координації з іншими. Насамперед, має бути забезпечений систематизований міжвідомчий обмін інформацією.

Захист від інформаційних загроз вимагає чітко визначених термінів, норм і кодексів поведінки. Верифікація фактів і вироблення спільної термінології дозволить організувати ефективну співпрацю, незважаючи на розбіжності між відомчими вимогами секретності, життєвою філософією, ієрархією, субординацією, регламентацією та пріоритетами ЗМІ стосовно актуальності, відкритості, рейтингів, читацької чи глядацької аудиторії. Нівелюванню проблем, спричинених відмінностями між ЗМІ та сектором безпеки, на думку учасників, великою мірою сприятиме інформування персоналу силових відомств про важливість стратегічної комунікації та навчання основам співпраці з засобами масової інформації з перших днів служби.

В Україні соціальний контракт залишається нереалізованим: суспільство розчароване як діяльністю силових структур, виконавчої та законодавчої влади, так і якістю роботи ЗМІ, що належать олігархам і використовуються ними у власних стратегічних цілях. Відновлення довіри до влади певною мірою залежить від розвитку професійних і незалежних ЗМІ.

Налагодження взаєморозуміння, довіри та співпраці між сектором безпеки та ЗМІ може відбуватися швидше та ефективніше за наявності єдиної професійної асоціації журналістів.

Відсутність дієвих професійних об'єднань журналістів та брак співпраці ускладнює ухвалення та виконання законодавства, що підтримує та захищає права й свободи ЗМІ, а спроби приховування інформації і *недостатня прозорість урядових структур* ускладнюють розвиток чіткої стратегічної комунікації, особливо в секторі безпеки. На думку багатьох учасників, формуванню справжнього професійного партнерства між сектором безпеки та ЗМІ допомогла б спільна розробка меморандуму про взаєморозуміння або кодексу поведінки.

У процесі розробки основ співпраці та настанов, слід приділяти більше уваги існуючим національним і міжнародним правовим нормам, зокрема таким:

- Загальна декларація прав людини 1948р. (ст.10 і 19);
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. (ст.10);
- Мюнхенська (європейська) декларація прав та обов'язків журналістів (Мюнхенська хартія) 1970р.;
- Софійська декларація щодо ЗМІ та плюралізму преси 1997р.

Настанова МО Великої Британії зі співпраці зі ЗМІ (“Зелена книга”) теж може служити орієнтиром для України.

Причиною збереження в Україні директивного підходу до комунікації є стара пострадянська авторитарна культура урядових органів, що проявляється у закритих і непрозорих інститутах.

Урядовим чиновникам досі бракує вміння говорити та коментувати для ЗМІ. Відзначалося, що багато поважних держслужбовців бояться надавати коментарі для преси без коментарів профільного міністра. Цю проблему комунікаційної ієрархії можна було б пом'якшити, заохочуючи прозорість і зв'язок між чиновниками та підлеглими організаціями й працівниками. Разом з тим, зверталася увага на те, що соцмережі певною мірою покращили комунікацію – урядовці починають розуміти, що зв'язок з засобами масової інформації є частиною їх роботи.

Соцмережі також згадувалися в переліку інструментів інформаційної війни. Було запропоновано блокувати сторінки, що розпалюють ненависть і недовіру (за участі чи без участі таких операторів соцмереж, як *Twitter* і *Facebook*).

Держава також має складнощі в захисті свого медіапростору в контексті доступу до мереж, вирішенні технічних питань радіочастот і будівництва радіовеж. Доступ до частот обмежують як технічні проблеми, так і бюрократія. Забезпечення й доступ до інформації для громадян у зоні конфлікту та у прифронтових районах залишаються обмеженими. Значна частина відповідальності за це лежать на Національній раді з питань телебачення і радіомовлення. Зокрема, наводили приклад стратегічно важливого міста Маріуполь, в якому не виділили радіочастоту для ФМ-радіо Міноборони (з незрозумілих причин). Ще 10 міст зверталися для організації мовлення армійського радіо, але їм формально відмовили через відсутність вільних частот.

Питання цензури та самоцензури обговорювали у зв'язку з конфліктними ситуаціями, що виникають між сектором безпеки та ЗМІ, особливо під час висвітлення бойових дій та відомчих проблем. Учасники погодилися із потребою пошуку балансу. У той час, як професіоналізм можна підвищити завдяки навчанню, зміцненню співпраці та зв'язків між представниками ЗМІ та службами безпеки (про що йдеться нижче), ризик самоцензури сприймається як постійна та серйозна проблема, особливо з огляду на владні “рекомендації” та вбивство журналіста П.Шеремета.

Загалом, якщо говорити про відповідальність, то журналісти не повинні притягуватися до відповідальності за розголошення інформації, яку вони здобувають і поширюють, професійно виконуючи свою роботу. Відзначалося, що в Україні журналістам бракує незалежності, критичного мислення та вміння перевіряти інформацію. Для цього важливе значення має розвиток журналістських організацій і розробка норм і стандартів поведінки.

Деякі учасники **бачать потребу чіткішого розуміння ролі ЗМІ в демократичних державах, у яких триває чи був збройний конфлікт.** Крім того, є необхідність розробки норм оцінки пропаганди, особливо пропаганди, націленої на підлив національної безпеки. Тут потрібна методика оцінки для застосування інструменту цензури на підставі фактів систематичної та розгалуженої діяльності проти національної безпеки держави та упередження звинувачення в обмеженні демократичних прав і свобод.

Робота в умовах недостатньої прозорості і слабкості (або й відсутності) верховенства права веде до відсутності довіри й співпраці, особливо для професійних журналістів, які працюють (чи бажають працювати) на непідконтрольній

території. Спрощення доступу для іноземних журналістів на неконтрольовані території надає додаткових можливостей для отримання інформації та сприяє співпраці з іноземними ЗМІ. **Збройні Сили та інші силові відомства мають конкурувати з альтернативними джерелами інформації за допомогою власного переконливого контенту, надавати відео- та фотоматеріали для інформування громадськості.**

Урядові структури теж мають звикати до необхідності надавати інформацію. Наводився приклад, коли на запит Посольства Швеції про Мінські переговори, українська сторона надала шведам менше інформації, ніж Німеччина та Франція. У тому ж контексті була згадана термінологічна проблема АТО – цей термін важко пояснити, він викликає недовіру, плутанину, що створює додаткові перешкоди для ефективної комунікації на національному та міжнародному рівнях.

Є необхідність системного аналізу та моніторингу подій на території конфлікту, а також того, що робиться для недопущення розповсюдження конфлікту, формулювання чітких меседжів для внутрішньої та зовнішньої аудиторій. Досі бракує ясності, співпраці та розуміння, що веде до ще більшої недовіри й нестабільності між прес-службами сектору безпеки, засобами масової інформації та населенням.

Розбудові довіри може сприяти надання спеціальних знань і навичок персоналу сектору безпеки та засобів масової інформації. Необхідність навчання стосується не лише підготовки фахівців, але й навчання більш широкого кола основам обміну інформацією. Відкриті та закриті **зустрічі представників сектору безпеки та ЗМІ сприяють формуванню спільного погляду та розумінню цілей і політики сектору безпеки. Прикладом такої співпраці були зустрічі, проведені тодішнім головою СБУ з журналістами під час подій у Слов'янську та Краматорську.**

Учасники Конференції висловили рекомендацію про необхідність включити предмет стратегічної комунікації до навчальних програм вузів силових структур і цивільних університетів. Професійна стратегічна комунікація передбачає теоретичну підготовку та демонстрацію наочних прикладів впливу ЗМІ на забезпечення демократичного нагляду, практичну демонстрацію прозорості та як організації можуть працювати в середовищі, вільному від корупції.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Підсумовуючи результати дискусій, можна сказати, що головні рекомендації більшості учасників зводилися до наступного: **необхідно розвивати спроможності вітчизняних ЗМІ з нагляду за сектором безпеки; створити дієві канали зв'язку між ЗМІ та сектором безпеки; підвищити прозорість і підзвітність у керівництві сектором безпеки.**

Для досягнення поставлених завдань:

- 1) потрібен багаторівневий підхід до стратегічної комунікації між сектором безпеки та засобами масової інформації на національному та міжнародному рівнях, зокрема:
 - (а) з громадянами, які живуть на неконтрольованій Урядом території та в зоні конфлікту;

- (б) між суспільством і владою;
 - (в) між вітчизняними журналістами та їх закордонними колегами, між іноземними журналістами та українськими урядовими структурами;
- 2) розробити спільний кодекс поведінки для сектору безпеки та засобів масової інформації, який узгодить фундаментальні принципи прозорості та підзвітності з секретністю роботи;
 - 3) підготувати нормативно-правову базу для методологічного аналізу і виявлення джерел інформаційної війни та дезінформації. Це допоможе захистити інформаційний простір держави без ризиків для демократичних цінностей і принципів. Йдеться про невід'ємне право держави на захист від загроз національній безпеці в інформаційній війні, з одного боку, та свободу слова, засобів масової інформації і право на інформацію, з іншого;
 - 4) розробити норми та (або) кодекс поведінки для ЗМІ, що діють у демократичній державі під час збройного конфлікту на її території;
 - 5) під час розробки кодексів поведінки та нормативно-правової бази необхідно керуватися національним законодавством, міжнародними конвенціями, насамперед, Декларацією прав людини, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Софійською конвенцією, Мюнхенською хартією, а також враховувати передовий досвід;
 - 6) з метою підвищення рівня довіри до силових відомств слід посилити фахову підготовку прес-секретарів і речників державних установ, а також частіше залучати до прес-брифінгів вищих посадових осіб відомств, командирів, які мають чітке розуміння ситуації, про яку йдеться;
 - 7) в умовах інформаційної війни треба приділяти більше уваги термінології, яка має бути чіткою та однозначною, не давати приводів для зайвих непорозумінь;
 - 8) професійні журналісти повинні мати право доступу та роботи на контрольованих і неконтрольованих Урядом територіях без загрози їх перетворення на “агентів держави”;
 - 9) потрібні спеціальні навчальні та інформаційні зустрічі (відкритого та закритого формату) між державними органами та представниками ЗМІ. Мають проводитися брифінги зі стратегії, тактики та ситуації на лінії фронту для побудови довіри між усіма сторонами;
 - 10) виходячи із зростаючого значення стратегічних комунікацій, рекомендується запровадити відповідний курс до навчальних програм вищих навчальних закладів сектору безпеки і оборони.

DCAF
a centre for security,
development and
the rule of law

RAZUMKOV CENTRE

Ministry of Foreign Affairs of the
Netherlands

MONITORING UKRAINE'S SECURITY GOVERNANCE CHALLENGES

KEY ISSUES AND POLICY RECOMMENDATIONS

by The Forth International Conference
“Security Sector Governance: the Role of the Media”

5-6 October 2016, Kyiv

Editors: Philipp H. Fluri, Oleksiy Melnyk, Nazli Yildirim
Co-editors: Eden Cole, Claudia Micciché
Copy Editors: Richard Steyne, Valeriya Klymenko
Design and Layout: Tetyana Ovsyanyk, Oleksandr Shaptala

This publication offers the Key Issues and Policy Recommendations based on the results of the Forth International Conference “Security Sector Governance: the Role of the Media”.

In established democracies, free and independent media play a crucial role in the democratic oversight of the security sector, allow for channels of communication to be established between government and society, and present a crucial foundation for guaranteeing and protecting human rights and freedoms.

This security sector reform conference was unique in that journalists were invited as not just reporters but the main participants of the debates. The dialogue had a multi-dimensional, multi-levelled character that touched upon national and international questions of security as it pertains to information warfare, particularly in Ukraine.

Fruitful insights and key messages are summarised below with the goal of facilitating the development of an effective relationship between security sector institutions and mass media in Ukraine.

General assessments, conclusions and proposals are those of the participants and contributors and do not necessarily coincide with the positions of DCAF, the Razumkov Centre or the official position of the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

Publication was made possible in the framework of the joint DCAF-Razumkov Centre Project “Monitoring Ukraine’s Security Governance Challenges” sponsored by the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands.

MONITORING UKRAINE'S SECURITY GOVERNANCE CHALLENGES

Conference-4: "Security Sector Governance: the Role of the Media"

5-6 October 2016, Kyiv, Ukraine

Key Issues and Policy Recommendations¹

I. CONTEXT

Cooperation on the promotion of security sector reform in Ukraine between DCAF (the Geneva Centre for Democratic Control of Armed Forces), the Razumkov Centre, and enabled by the financial support of the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands, resulted in two days of high-level roundtable discussions and workshops in Kyiv. Debates focused on the relationship between mass media and the security sector. Fruitful insights and key messages are summarised below with the goal of facilitating the development of an effective relationship between security sector institutions and mass media in Ukraine.

This security sector reform conference was unique in that journalists were invited as the main participants. The dialogue had a multi-dimensional, multi-levelled character that touched upon national and international questions of security as it pertains to information warfare, particularly in Ukraine. Several key subjects were tackled during this workshop, particularly media freedom, access to information; reporting on security, community safety and the role of social media.

In established democracies, free and independent media play a crucial role in the oversight of the security sector, and allow for channels of communication to be established between the four pillars of power i.e. the executive, legislature, judiciary and the media. Engagement between security sector institutions and media representatives is a crucial foundation for guaranteeing and protecting human rights and freedoms.

¹ General assessments, conclusions and proposals are those of the participants and contributors. Some of the statements and recommendations are contradictory not only with the official documents, but even to each other. However the authors of the publications consider it worth to present them as a demonstration of a nature of discussions, the presence of the polarity of expert opinions and approaches, which do not correspond with the generally accepted ones today, but may find their way into policy documents in the future.

In order to promote more transparency of media ownership in the country, a new legislative framework was adopted in September 2015, when President Petro Poroshenko signed the law 'On Amendments to Several Laws of Ukraine on Ensuring the Transparency of Media Ownership and Implementing the Principles of State Policy in the Sphere of Television and Radio Broadcasting.' The new law came into effect on 1 October 2015.

The amendments oblige broadcast companies and programme service providers to disclose detailed information about their ownership structure and final beneficiaries. The law also bans business entities and individuals registered in offshore economic zones to establish and own broadcasting companies and programme service providers.

In a time of information warfare that targets trust, the onus lies on communicators, particularly professional journalists from within the mass media and the messages coming from those working to protect national security. In such a situation, trust between the mass media, security services and the general public can be built through independent and empirically based reporting.

Trust between agents of the state and professional journalists must be developed and nurtured. To this end, it is necessary to identify and understand one another's professional roles. Fact-based reporting is the professional journalist's key instrument and responsibility.

Journalists encounter numerous obstacles and challenges in reporting on the security sector and performing their watchdog function. Governments may restrict access to information, and the media may be tempted to uncritically recite official government statements on perceived threats and other security issues without analyzing them. A lack of expertise on security issues can undermine the media's ability to act as a watchdog. Moreover, to play an effective role in overseeing the security sector, journalists must have a degree of distance from government and protection from intimidation and threats.²

II. KEY ISSUES

In the opinion of participants, a number of trends threaten to hinder the media's ability to act as a watchdog of the security sector. These include:

- Restrictions on information available to the public, which have had a significant impact on the media;
- An increasing trend towards entertainment news creates serious constraints on the reporting of complex security-related issues; and
- A monopolisation of media ownership undermines independent and critical journalism.

Currently, the relationship between the media and security institutions in Ukraine is necessarily one of tension, due to differing institutional cultures and goals. Nevertheless, the media and security sector are mutually dependent and must cooperate to educate the public and hold government to account over security policy.

² Marina Caparini, 'Media and the security sector: oversight and accountability,' 2014. Online at: www.researchgate.net/publication/265183857_Media_and_the_security_sector_oversight_and_accountability

The military requires the media in order to inform the public about its role and maintain public support. While independent reporting is necessary to hold the military to account, the media are largely dependent on the military for information. During armed conflict, the media remain essential for informing the public about military operations, but face restrictions from the government and armed forces. Embedding journalists within the armed forces could improve media-military cooperation, but could also undermine objectivity.

A lack of sufficient working knowledge of relevant media laws and legislation can also qualitatively affect the work of reporters. Reporters are often not systematically aware of the particular issues to be considered when covering a specific security-related event. In addition, they are often unaware of the impact social media can have on security sector coverage.

Adopting the principles of impartiality, objectivity and professionalism alone does not guarantee public access to information. Indeed, security forces are often extremely reluctant to share information. In turn, journalists rarely have a precise understanding of the challenges facing security forces. Formal communication channels should be established between the media and security organisations.³

To this end, the following measures should be taken to:

- Establish a press department as a point of contact for the media in all security sector agencies;
- Appoint trained officers as official spokespersons of the security forces;
- Conduct press conferences on a regular basis;
- Develop interactive media platforms and websites to ensure media access to security information;
- Develop media programmes to raise public awareness on issues related to security sector reform, such as citizens' rights and law and order campaigns; and
- Organise joint workshops between the media and security forces in order to promote mutual understanding.

During the conference, the need to develop laws, guidelines and frameworks, build capacity, ensure a free media, and provide clear definitions and boundaries were identified at targets by the participants.

Effective strategic communications from the security sector also depend on a) identifying the set goal; b) knowledge of how to create effective messaging to attain the identified goal, and; c) knowing what information can and should be shared with the media or made public.

³ The Palestinian Media and Security Sector Governance. – DCAF, 2009, <http://dcaf.ch/palestinian-3MI-and-security-sector-governance>.

For some participants, a governmental capacity for strategic communications did not exist in Ukraine before 2014. As a result, according to one participant, ‘...each agency speaks its own language and there is a lack of informational coordination.’ Information sharing between ministries, the executive, legislative and judiciary must be enabled and systematised.

Defence against information warfare requires clearly defined terms, frameworks and codes of conduct. The identification of facts and the development of a common terminology allow for the promotion of effective cooperation, despite the disparities between the defence sector and mass media, i.e. the need for secrecy, a clear philosophy and hierarchy, command/control lines, and over-regulation, versus media timeliness, openness, ratings, and readership/viewership. To further relieve problems caused by the disparities between the mass media and security sector, it was also suggested that the power ministries must train personnel – from the onset – about the importance of strategic communications and their relationship with mass media.

In Ukraine, the social contract remains unrealised and the population is weary of power structures, both administrative and legislative on the one hand, and media structures owned and used by oligarchs for their own strategic purposes on the other. The mistrust of power can be partially relieved through the development of professional, independent media sources.

Understanding, trust, and cooperation between the security sector and mass media could be improved through the development of a unified professional journalist association.

Whereas the *lack of professional media unions and cooperation* complicates the adoption and implementation of legislation which promotes and protects media rights and freedoms, stove-piping and a *lack of transparency within government structures* complicates the development of coherent strategic communication, particularly within the security sector. According to some participants, the development of a MOU or code of conduct between the security sector and the mass media would help transform the relationship into a real, professional partnership.

When developing frameworks for cooperation and guidelines more attention must be paid to existing national and international legal frameworks. These include: the 1948 Universal Declaration of Human Rights and Freedoms (in particular Articles 10 & 19), the 1950 European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (in particular Article 10), the 1971 Munich Declaration of the Duties and Rights of Journalists (Munich Charter) and the Sofia Declaration on Media and Press Pluralism (1997). The UK Green Book, a guide for the procedure of the UK's Ministry of Defence's work with the media, could also serve as a reference for Ukraine.

Overall, the lingering post-Soviet, authoritarian culture of government institutions, which manifests itself in closed and un-transparent institutions, ensures that the top-down approach to communication in Ukraine is maintained.

Government officials still lack the skills to speak and comment to the media. A participant suggested that many mandated civil servants fear speaking out or commenting to the

press when a responsible minister is unavailable for comment. This problem in the communications hierarchy could be alleviated by promoting transparency and communication between officials and their subordinate institutions and actors. One participant stated: 'Social media has improved communication on some level – government officials are starting to understand liaising with mass media is a part of their job.'

Social media networks were also identified as an instrument of information warfare. The suggestion was made that accounts deemed to be promoting hate and distrust be blocked (albeit with or without cooperation of social media enterprises such as Twitter and Facebook).

Ukraine also has difficulties protecting its communication space in terms of access to networks and technical issues such as radio frequencies and radio towers. Access to frequencies is hampered by both technical matters and bureaucracy; as well as, according to one participant, 'tons of red tape.' The provision of and access to information by citizens in or near the conflict zone remain limited. Much of the responsibility for this lies with the 'National Radio Frequency Council'. For example, the strategic territory of Mariupol was given as an example, in which no radio frequency was available for the MoD FM radio (for unclear reasons). An additional ten cities applied for Army radio but were formally denied due to a lack of frequency space.

Censorship and self-censorship were discussed in relation to tensions that may arise between the security sector and mass media, particularly as it relates to covering war and conflict situations. Participants identified a need to strike a balance on this issue. Whereas this level of professionalism can be achieved through training, enhanced cooperation and communication between representatives of the mass media and security services (as discussed below) would support this endeavour, while the risk of self-censorship was identified as an ongoing and serious concern, particularly in light of 'directives' and the murder of journalist Pavel Sheremeta.

Overall, 'If done responsibly, journalists shouldn't be in court for exposing information they should not have had and shared.' It was asserted that in Ukraine, journalistic independence, critical thinking and verification skills are lacking. The development of journalist institutions and frameworks of conduct would aid matters in this regard.

For some participants, **there is a need for the development of a clearer understanding on the role of the media in democracies in which violent conflict is currently or has previously occurred.** Furthermore, there is a need for the development of a framework for propaganda analysis, particularly propaganda which targets national security. In this regard, a methodological system for analysis is needed to demonstrate how the state's national security is targeted systematically and in a wide-spread manner to provide justification for acts of censorship which may otherwise be perceived as limitations of the aforementioned democratic rights and freedoms.

Operating in an environment with opaque transparency and weak (or non-existent) rule of law creates a lacuna of trust and cooperation, particularly for professional journalists working in (or with a desire to work in) Ukraine's non-government controlled areas (NGCA). Information sharing and cooperation can partially be improved by providing journalists from the NGCA with improved access. **The armed**

forces and security sector agencies need to generate their own credible content, and share videos and photos for public information purposes.

The government itself also needs to become accustomed to information sharing. Participants at the event gave an example in which a Swedish Embassy information request to Ukraine on the Minsk negotiations resulted in the Ukrainian side providing less information to the Swedes than Germany or France. In a similar context, the term 'Anti-Terrorist Operation' (ATO) has been identified as a stumbling block to effective communication on both the national and international level. The term is difficult to explain and causes mistrust, confusion and disinterest.

There is a need for a systematic analysis and monitoring of events in the conflict-affected areas of Ukraine; as well as on what is being done to prevent the conflict, and the creation of effective messages to be shared with both domestic and external audiences. There remains a lack of clarity, cooperation and understanding that leads to more mistrust and instability between the security sector press services, mass media and general population.

Trust can be built by targeted training for both members of the security sector and mass media. The need for training not only pertains to the development of professionals but also extends to training on information sharing. **Meetings (albeit closed) between representatives of the security sector and mass media can help create a shared vision and understanding of the security sector's goals and policies. An example of such a meeting was given as related to an event organised by the then Head of the SBU with journalists in Slavyansk and Kramatorsk.**

Participants identified the need for strategic communication to be included in the curricula of academies of the power ministries – as well as – civilian universities. Strategic communication must be professionalised through access to education and the provision of effective examples of how mass media functions to ensure democratic oversight; what transparency is, and how institutions work in an environment without corrupt.

III. CONCLUSIONS

Overall, the participants identified the need to: **promote the work of local media in security sector oversight; to establish channels of communication between the media and the security sector; and to enhance transparency and accountability in security sector governance.**

- 1) A multi-level approach is needed which addresses strategic communications between the security sector and mass media on both the national and international level, particularly between:
 - a) Citizens living in both government controlled and non-government controlled areas (GCA & NGCA respectively);
 - b) The population and the authorities; and
 - c) Local and foreign journalists, foreign media outlets and the government.

- 2) A code of conduct is needed between the security sector and mass media that balances the fundamental principles of transparency and accountability with operational secrecy.
- 3) A framework of analysis is needed through which information warfare and disinformation are methodologically analysed and sourced. This would facilitate the defence of the state's communication space within the limits of democratic values and principles. i.e., the inherent right of a state to defend itself against threats to its national security stemming from informational warfare on the one hand, and the freedoms of expression, mass media and the right to information on the other.
- 4) It is necessary to develop a framework and/or code of conduct for media operating in a democratic state with an ongoing armed conflict within its territory.
- 5) Codes of conduct and frameworks of analysis must be developed based upon existing national and international conventions and best practices, including the Declaration of Human Rights and Freedoms, the European Convention, the Sofia Convention, and Munich Charter.
- 6) The level of trust towards press secretaries and spokespersons from state institutions is low and can be improved through training and employing high-ranking professionals i.e. commanders who have a demonstrable understanding of the situation being reported.
- 7) Terminology, particularly in relation to information warfare, must be clearly defined to prevent misunderstanding.
- 8) Professional journalists should have the right to access and cover both GCA and NGCA's without being embedded or converted into 'agents of the state'.
- 9) Special training and information meetings (albeit closed) are needed between state authorities and members of the media. Strategy, tactics and the frontline situation must be outlined in briefings in order to build trust between all parties.
- 10) Journalism is about informing the public: there is a need to increase professionalism by incorporating strategic communications into the curricula of post-secondary educational institutions.